

СЕРІЯ «ЖИВА МАТЕМАТИКА»

Н.П. Васильченко
О.М. Дяченко

ЖИВА МАТЕМАТИКА

Числа 1—10 та число 0

Методичний посібник до робочого зошита
1 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 372.32:51
ББК 74.262.21
В19

Серію «Жива математика» засновано 2010 року

Васильченко Н.П.

В19 Жива математика. Числа 1–10 та число 0 : методичний посібник до робочого зошита. 1 клас / Н.П. Васильченко, О.М. Дяченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 80 с. — (Серія «Жива математика»).

ISBN 978-966-10-2133-3 (серії)

ISBN 978-966-10-3743-3

Пропонований посібник укладено відповідно до нової навчальної програми Міністерства освіти і науки України та Державного стандарту початкової загальної освіти. Він містить методичні вказівки до робочого зошита «Числа 1–10 та число 0», які допоможуть дорослим методично грамотно й ефективно організувати заняття з ознайомлення учнів 1 класу з базовими математичними поняттями та сформуванню обчислювальних навичок в межах десяти.

Для вчителів початкової школи та батьків першокласників.

УДК 372.32:51

ББК 74.262.21

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-2133-3 (серії)
ISBN 978-966-10-3743-3

© Навчальна книга — Богдан, 2014

Шановні колеги!

Пропонуємо Вашій увазі навчально-методичний комплект «Жива математика. Числа 1–10 та число 0». Він адресований насамперед молодим учителям, оскільки початок педагогічної діяльності, як правило, супроводжується труднощами у доборі предметного матеріалу та діагностуванні рівня його засвоєння учнями. На підготовку до уроків педагог витрачає досить багато часу, проте результат не завжди виправдовує сподівання. Використання даного посібника забезпечить:

- ✓ формування в дітей стійкого **інтересу** до математики, психологічно комфортне навчання;

- ✓ **повне** засвоєння дітьми навчального матеріалу;

- ✓ **економія часу** й **зусиль** учителя при підготовці до уроків.

Навчально-методичний комплект «Жива математика» розроблений на основі авторського курсу Н. Васильченко «Лексичні основи математики» й охоплює теми «Числа 1–10 та число 0» і «Дії додавання та віднімання в межах 10». Він складається з двох частин:

1. робочий зошит із друкованою основою для учнів;

2. методичний посібник для вчителя.

Таке розмежування зумовлене тим, що діти на початку навчання у першому класі ще не вміють самостійно читати. Тому зміст та послідовність роботи викладені у «**Методичному посібнику**», а завдання виконуються у «**Робочому зошиті**».

Зміст навчально-методичного комплекту «Жива математика»:

- ✓ ознайомлення дітей із базовими математичними поняттями;

- ✓ формування міцних обчислювальних навичок у межах десяти;

- ✓ формування навичок письма.

У методичному посібнику «Жива математика» запропоновано:

- послідовність викладу й опрацювання навчального матеріалу на задану тему;

- діагностування засвоєння учнями навчального матеріалу;

- способи роботи над введенням вивчених математичних термінів в активний словник дітей;

- форми роботи з додатковими дидактичними матеріалами — ігровими посібниками.

Навчальний матеріал даного посібника об'єднано в десять змістових блоків за такими темами:

1. Один, багато, жодного. Число і цифра 0. Число і цифра 1.

2. Число і цифра 2.

3. Число і цифра 3.

4. Число і цифра 4.

5. Число і цифра 5.

6. Число і цифра 6.
7. Число і цифра 7.
8. Число і цифра 8.
9. Число і цифра 9.
10. Число 10 та його запис.

Базові поняття й уміння, які діти засвоять у процесі роботи за даним навчально-методичним комплектом:

- числа від 1 до 10 та число 0;
- лічба у прямому та зворотному порядку в межах 10;
- по 2, по 3, ..., по 10;
- через 2, через 3, ..., через 10;
- порівняння чисел у межах 10 (більше, менше, дорівнює);
- збільшення та зменшення числа на кілька одиниць у межах 10;
- додавання та віднімання чисел у межах 10;
- доповнення до 2, до 3, ..., до 10;
- склад чисел 2–10;
- цифри 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;
- запис чисел 1–10;
- запис дій додавання і віднімання в межах 10.

Навчально-методичний комплект «Жива математика» вирізняє винятково практична спрямованість. Увесь навчальний матеріал представлено у вигляді системи вправ із предметами та завдань у зошиті в наступній послідовності:

1. вправи з предметами;
2. вправи у зошиті:
  - а) ознайомлення з новим матеріалом та формування обчислювальних навичок:
    - вправи з наліпками;
    - тренувальні вправи;
    - вправи на самостійне складання аналогічних завдань;
  - б) контрольні завдання.

Структура «Робочого зошита»

«Робочий зошит» призначений для поточної роботи дітей за кожною із запропонованих тем. Для зручності аркуші «Робочого зошита» розділені на чотири частини. У лівому верхньому куті кожної частини міститься позначення: **грибок** , **квіточка** , **сонечко** , **вишеньки** .

Кожну частину розглядають як маленький аркуш, що має такі самі складові, як і великий: поверхню, сторони, кути. Завдання з позначкою, наприклад, «грибок», учні виконують у тій частині аркуша, де намальовано грибок, і т.д.

Це необхідно на першому етапі роботи, оскільки діти ще не дуже добре орієнтуються на стандартному аркуші.

ЧИСЛО І ЦИФРА 6

Навчальний матеріал: множина із шести предметів; по шість предметів, через шість; порівняння, стільки ж, порівну (по шість); збільшення (зменшення) на один, на два, на три, на чотири, на п'ять, на шість; лічба у прямому порядку: 1, 2, 3, 4, 5, 6; лічба у зворотному порядку: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0; порядкова лічба: перший, другий, третій, четвертий, п'ятий, шостий, останній; доповнення до шести; «На скільки більше?», «На скільки менше?»; цифри 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6; запис дії додавання та віднімання в межах 6.

Вправи з предметами

Утворення числа 6

1. Візьміть у праву руку п'ять олівців, а в ліву — один олівець. У вас стало *шість* олівців. Повторіть хором і поодиночі:

«У мене *шість* олівців».

2. Візьміть *стільки ж* лічильних паличок, скільки у вас олівців. Продемонструйте рівність способом прикладання:

«У мене *шість* олівців і *шість* лічильних паличок».

3. Розкладіть усі лічильні палички *по шість* (кількість паличок має бути кратна 6).

4. Розкладіть лічильні палички *по шість через шість*, наприклад: *шість* червоних паличок, *шість* білих і т.д.

5. Підніміть по черзі *шість* пальчиків, одночасно рахуючи: «Один, два, три, чотири, п'ять, *шість* пальчиків».

Тепер загніть один пальчик, потім — ще один, ще один, ще один, ще один і ще один. Рахуємо: «*Шість*, п'ять, чотири, три, два, один, жодного пальчика».

6. Знайдіть на дошці *шість* однакових предметів (учитель перед уроком готує цей матеріал).

7. Станьте в коло по шестеро. Виконайте по *шість* стрибків, плескань у долоні, нахилів, присідань одночасно, а тоді — по черзі.

Придумайте подібні вправи для інших дітей.

Склад числа 6

1. Покладіть на стіл п'ять білих лічильних паличок та одну синю. Скільки всього лічильних паличок на столі?

«*Шість*. До п'яти паличок додати одну паличку — буде *шість* паличок. *Шість* — це п'ять та один.»

2. Покладіть на стіл чотири білі та дві сині лічильні палички. Скільки всього лічильних паличок на столі?

«Шість. До чотирьох паличок додати дві палички — буде шість паличок. Шість — це чотири та два.»

3. Покладіть на стіл три білі й три сині палички. Скільки всього паличок?

«Шість. До трьох паличок додати три палички — буде шість паличок. Шість — це три і три.»

4. Покладіть на стіл дві білі й чотири сині палички. Скільки всього паличок?

«Шість. До двох паличок додати чотири палички — буде шість паличок. Шість — це два та чотири.»

5. Покладіть на стіл одну білу і п'ять синіх паличок. Скільки всього паличок?

«Шість. До однієї палички додати п'ять паличок — буде шість паличок. Шість — це один та п'ять.»

Доповнення до 6

Робота в парі

1. Одна дитина бере п'ять гудзиків, а інша — стільки паличок, щоб у них разом стало шість предметів.

«У тебе п'ять гудзиків. Я беру одну паличку, щоб у нас разом стало шість предметів. До п'яти предметів додати один предмет — буде шість предметів.»

2. Одна дитина бере чотири палички, а інша — стільки гудзиків, щоб у них разом стало шість предметів.

3. Одна дитина бере три предмети, а інша — стільки, щоб у них разом стало шість предметів.

4. Одна дитина бере два предмети, а інша — стільки, щоб у них разом стало шість предметів.

5. Одна дитина бере один предмет, а інша — стільки, щоб у них разом стало шість предметів.

6. Одна дитина не бере жодного предмета, а інша — стільки, щоб у них разом стало шість предметів.

Збільшення на кілька одиниць

1. Покладіть на парту п'ять червоних кружечків, а зелених — на один кружечок більше.

Сонечко

а) У другому рядку зобразіть відповідно:
на одну точку більше, ніж у першому;
на два трикутники більше, ніж у першому;
на три хрестики більше, ніж у першому;
на чотири квадрати більше, ніж у першому;
на п'ять трикутників більше, ніж у першому.

б) Запишіть у вказаних клітинках, скільки точок (трикутників, хрестиків, квадратів) зображено в другому рядку.

Вишеньки

1. а) У другому рядку зобразіть відповідно:
на шість кружечків більше, ніж у першому;
на сім паличок більше, ніж у першому;
на вісім точок більше, ніж у першому;
на дев'ять сніжинок більше, ніж у першому.

б) Запишіть у вказаних клітинках, скільки кружечків (паличок, точок, сніжинок) зображено в другому рядку.

2. Напишіть рядок цифри 9 та рядок числа 10.

СТОРІНКА 41

Грибок

а) У другому рядку зобразіть відповідно:
на дев'ять паличок менше, ніж у першому;
на вісім грибочків менше, ніж у першому;
на сім кружечків менше, ніж у першому;
на шість квадратів менше, ніж у першому;
на п'ять хрестиків менше, ніж у першому.

б) Запишіть у вказаній клітинці, скільки паличок (грибочків, кружечків, квадратів, хрестиків) зображено в другому рядку.

Квіточка

а) У другому рядку зобразіть відповідно:
на чотири точки менше, ніж у першому;
на три трикутники менше, ніж у першому;
на дві сніжинки менше, ніж у першому;
на одну паличку менше, ніж у першому.

б) Запишіть у вказаній клітинці, скільки точок (трикутників, сніжинок, паличок) зображено в другому рядку.

Сонечко

а) Порівняйте числа і поставте відповідні знаки.

б) Запишіть у вказаних клітинках, на скільки одне число більше чи менше за інше.

Вишеньки

Вставте пропущені числа.

Тренувальні вправи високого рівня. Число 10

СТОРІНКА 42

Грибок

Доповніть «вусаті» схеми.

Квіточка

Доповніть «вусаті» схеми.

Сонечко

Доповніть «вусаті» схеми.

Вишеньки

Знайдіть значення виразів.

СТОРІНКА 43

Грибок

Знайдіть значення виразів.

Квіточка

а) Виконайте обчислення.

б) Порівняйте значення виразів і поставте відповідні знаки.

Сонечко

Вставте пропущені числа.

Вишеньки

Складіть і запишіть вирази. Запропонуйте своєму сусідові по парті знайти їх значення.

Контрольні завдання

КОНТРОЛЬНИЙ АРКУШ №3 (с. 46)

Вказівки до завдань подано в зошиті.

КОНТРОЛЬНИЙ АРКУШ №4 (с. 47)

Вказівки до завдань подано в зошиті.

“КНИГА ПОШТОЮ” А/С 529
м. Тернопіль, 46008
т. (0352) 287489, 511141
(067) 3501870, (066) 7271762
mail@bohdan-books.com

Навчальне видання

Серія «Жива математика»

ВАСИЛЬЧЕНКО Наталія Петрівна
ДЯЧЕНКО Ольга Миколаївна

ЖИВА МАТЕМАТИКА

Числа 1–10 та число 0

**Методичний посібник до робочого зошита
1 клас**

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Ірина Чоренька*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*

Підписано до друку 27.01.2014. Формат 70x100/16. Папір офсетний
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 6,45. Умовн. фарбо-відб. 6,45.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48; 52-19-66
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3743-3

9 789661 037433